

Відокремлений структурний підрозділ закладу вищої освіти
«Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна»
Карпатський фаховий коледж

Циклова комісія з права

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директорка

Вікторія РОМАН
2023 року

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДО САМОСТІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОК.2.7. Конституційне право України

освітня програма	Право (назва освітньої програми)
освітньо-кваліфікаційного рівня	Фаховий молодший бакалавр права (назва освітнього рівня)
галузь знань	08 «Право» (шифр і назва галузі знань)
Спеціальність	081 «Право» (шифр і назва спеціальності)
Спеціалізація(ї)	_____
інститут, філія, факультет, коледж	Карпатський фаховий коледж (назва навчально-виховного підрозділу)
Обсяг, кредитів: 5	
Форма підсумкового контролю: залік, іспит	

Хуст 2023 рік

Методичні рекомендації до самостійної підготовки з навчальної дисципліни «Конституційне право Україна» для студентів за галуззю знань 08 «Право», спеціальністю 081 «Право», «29» серпня 2023 року. – ____ с.

Розробник:

Фельцан І.Ю. – к.ю.н., викладач циклової комісії з права Карпатського фахового коледжу

Викладач:

Фельцан І.Ю. – к.ю.н., викладач циклової комісії з права Карпатського фахового коледжу

Методичні рекомендації до самостійної підготовки розглянуто і затверджено на засіданні циклової комісії з права

Протокол від «29» серпня 2023 року № 1

Голова циклової комісії з права

[Підпис] (Кочман В.П.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

«29» 08 2023 року

Методичні рекомендації до самостійної підготовки погоджено з гарантом освітньої (професійної / наукової) програми (керівником проектної групи)

«Право»

(назва освітньої програми)

«29» серпня 2023 р.

Гарант освітньої (професійної/наукової) програми (керівник проектної групи)

[Підпис] (Кочман В.П.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

**Відокремлений структурний підрозділ закладу вищої освіти
«Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна»
Карпатський фаховий коледж**

Циклова комісія з права

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директорка

_____ Вікторія РОМАН
“ ____ ” _____ 2023 року

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДО САМОСТІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

ОК.2.7. Конституційне право України

освітня програма

Право

(назва освітньої програми)

освітньо-кваліфікаційного
рівня

Фаховий молодший бакалавр права

(назва освітнього рівня)

галузь знань

08 «Право»

(шифр і назва галузі знань)

Спеціальність

081 «Право»

(шифр і назва спеціальності)

Спеціалізація(ї) _____

(назва спеціалізації)

інститут, філія, факультет,
коледж

Карпатський фаховий коледж

(назва навчально-виховного підрозділу)

Обсяг, кредитів: 5

Форма підсумкового контролю: залік, іспит

Хуст 2023 рік

Методичні рекомендації до самостійної підготовки з навчальної дисципліни «Конституційне право Україна» для студентів за галуззю знань 08 «Право», спеціальністю 081 «Право», «__» _____ 2023 року. – ___ с.

Розробник:

Фельцан І.Ю. – к.ю.н., викладач циклової комісії з права Карпатського фахового коледжу

Викладач:

Фельцан І.Ю. – к.ю.н., викладач циклової комісії з права Карпатського фахового коледжу

Методичні рекомендації до самостійної підготовки розглянуто і затверджено на засіданні циклової комісії з права

Протокол від «__» _____ 20__ року № __

Голова циклової комісії з права _____ (_____)
(підпис) (прізвище та ініціали)

«__» _____ 20__ року

Методичні рекомендації до самостійної підготовки погоджено з гарантом освітньої (професійної / наукової) програми (керівником проектної групи)

«Право»

(назва освітньої програми)

«__». _____ . 20__ р.

Гарант освітньої (професійної/наукової) програми (керівник проектної групи)

_____ (_____)
(підпис) (прізвище та ініціали)

ПРОЛОНГАЦІЯ МЕТОДИЧНИХ РЕКОМЕНДАЦІЙ

Навчальний рік	20__ /20__	20__ /20__	20__ /20__	20__ /20__
Дата засідання кафедри / циклової комісії				
№ протоколу				
Підпис завідувача кафедри / голови циклової комісії				

Матеріали до курсу розміщені на сайті Інтернет-підтримки навчального процесу <http://vo.ukraine.edu.ua/> за адресою: <https://vo.uu.edu.ua/course/view.php?id=9060>
(вказати адресу)

Методичні рекомендації перевірено

_____ 20__ р.

(підпис)

(_____)

(прізвище та ініціали)

Зміст

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	5
МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	6
РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ДИСЦИПЛІНОЮ, ВІДПОВІДНІСТЬ ПРОГРАМНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ТА РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ КОМПОНЕНТАМ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ	7
Перелік питань та понять винесених на опрацювання під час самостійної підготовки.....	9
ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	17
Структура навчальної дисципліни.....	17
Теми самостійної роботи студентів.....	20
Карта самостійної роботи студентів	20
СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ	21
Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень студентів	22
Система оцінювання роботи студентів	23
Оцінка за теоретичний і практичний курс: шкала оцінювання національна та ECTS	25
Оцінка за екзамен: шкала оцінювання національна та ECTS.....	25
Загальна оцінка з дисципліни: шкала оцінювання національна та ECTS	26
Розподіл балів, які отримують студенти.....	26
Орієнтовний перелік питань для самостійного вивчення дисципліни.....	27
САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТА.....	31
Рекомендації до самостійної роботи студента.....	31
Глосарій.....	33
Рекомендована література.....	38
Інформаційні ресурси	38

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, освітній ступінь / освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Загальний обсяг кредитів – 6	Галузь знань 08 «Право» (шифр і назва)	Вид дисципліни обов'язкова (обов'язкова чи за вибором студента)	
	Спеціальність 081 «Право» (шифр і назва)	Цикл підготовки професійний (загальний чи професійний)	
Модуль 2	Спеціалізація _____ (назва)	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 4		2-й	2-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання _____ (назва)	Мова викладання, навчання та оцінювання: українська (назва)	Семестр	
Загальний обсяг годин – 210		3-й, 4-й	3-й, 4-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи студента – 4	Освітній ступінь / освітньо-кваліфікаційний рівень: фаховий молодший бакалавр права _____	Лекції	
		30 год.	8 год.
		Практичні, семінарські	
		30 год.	4 год.
		Лабораторні	
		- год.	- год.
		Самостійна робота	
		120 год.	168 год.
Індивідуальні завдання: - год.			
Вид семестрового контролю: залік, іспит			

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 60/120

для заочної форми навчання – 12/168

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою викладання навчальної дисципліни є засвоєння студентами сучасної конституційної доктрини; усвідомлення зростаючої ролі конституційного права в умовах формування правової держави; підготовка спеціалістів високого рівня для правового забезпечення органів державної влади, місцевого самоврядування та інститутів громадянського суспільства

Завдання з вивчення дисципліни полягають у:

1) формуванні знання та розуміння предметної області права, яка регулює правовідносини у сфері злочину й покарання, основних інститутів та понять конституційного права, принципів та особливостей застосування норм конституційного права;

2) сприянні глибокому засвоєнню конституційної доктрини та змісту конституційно-правових актів, стимулювати до самостійної роботи з ними;

3) набутті навичок критичного та системного аналізу правових явищ та проблем і застосування набутих знань у професійній діяльності;

4) розвиткові здатності реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ДИСЦИПЛІНОЮ, ВІДПОВІДНІСТЬ ПРОГРАМНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ТА РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ КОМПОНЕНТАМ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- еволюцію розвитку конституційного права України;
- основні і допоміжні методи дослідження конституційного права України;
- предмет і метод конституційно-правового регулювання;
- джерела конституційного права;
- основні конституційно-правові дефініції та класифікації;
- сутність і зміст засад конституційного ладу сучасних країн;
- основи правового статусу особи та інститутів громадянського суспільства, конституційні форми безпосередньої демократії;
- характеристики конституційно-правового регулювання виборів та референдуму;
- конституційні положення організації та функціонування законодавчої, виконавчої та судової влади в Україні;
- конституційно-правові основи територіального устрою України;
- конституційно-правові основи місцевого самоврядування в Україні.

вміти:

- володіти конституційно-правовими поняттями і категоріями;
- використовувати знання з конституційного права України в юридичній практиці;
- відслідковувати зв'язки норм конституційного права з нормами інших галузей права;
- в межах допустимого давати аналіз і тлумачення норм конституційного права;
- використовувати конституційно-правові процедури захисту прав і свобод людини і громадянина;
- обґрунтовувати конституційність і доцільність правових рішень.

Рядок дисципліни в «Матриці відповідності загальних програмних компетентностей компонентам освітньої програми»

	ЗК2	ЗК3	ЗК11	ЗК13
ОК2.7.	+	+	+	

Рядок дисципліни в «Матриці відповідності спеціальних (фахових) програмних компетентностей компонентам освітньої програми»

	СК 1	СК 4	СК 5	СК 8	СК 9	СК10
ОК 2.7.	+	+	+	+	+	+

Рядок дисципліни в «Матриці забезпечення програмних результатів навчання (ПРН) відповідними компонентами освітньої програми»

	ПРН 2	ПРН 6	ПРН 13	ПРН 17	ПРН 18	ПРН 19	ПРН 20	ПРН 21
ОК 2.7.					+	+	+	+

Перелік питань та понять винесених на опрацювання під час самостійної підготовки

Змістовий модуль 1. Вступ до конституційного права

Тема 1. Конституційне право України

Поняття конституційного права. Предмет конституційного права, його структура. Методи конституційного права. Місце та роль конституційного права в системі національного права України.

Конституційно-правові відносини, їх види та особливості. Суб'єкти та об'єкти конституційно-правових відносин. Підстави виникнення, зміни і припинення конституційно-правових відносин.

Відповідальність у конституційному праві. Поняття та характер конституційно-правової відповідальності. Суб'єкти та підстави конституційно-правової відповідальності.

Поняття, предмет та методи науки конституційного права. Місце і роль конституційного права у системі інших правових наук.

Становлення науки конституційного права в Україні, основні напрями її розвитку.

Конституційне право як навчальна дисципліна. Місце і роль конституційного права в системі інших юридичних навчальних дисциплін.

Тема 2. Система конституційного права України

Система галузі конституційного права. Поняття системи конституційного права та її складові елементи. Принципи конституційного права. Поняття та особливості норм конституційного права. Критерії класифікації та види конституційно-правових норм. Структура конституційно-правових норм. Поняття та види конституційно-правових інститутів. Загальні, головні та початкові конституційно-правові інститути. Специфіка окремих конституційно-правових інститутів.

Тема 3. Конституційний лад України

Поняття конституційного ладу та його загальних засад. Конституційний лад – державний лад конституційної держави.

Загальні засади конституційного ладу як система вихідних принципів побудови та суті Української держави. Форма державного правління. Форма державного устрою. Політичний режим.

Україна демократична, соціальна, правова держава. Сучасна концепція правової держави. Ознаки України як правової держави. Верховенство права.

Верховенство Конституції. Поділ влади. Законність управління. Незалежність суду. Визнання та гарантування місцевого самоврядування.

Загальні засади конституційного ладу як система вихідних принципів, на яких мають будуватися взаємовідносини Української держави з людиною, народом та громадянським суспільством.

Людина – найвища соціальна цінність. Народ – носій суверенітету, єдине джерело влади. Політична багатоманітність. Економічна багатоманітність. Ідеологічна багатоманітність.

Загальні засади конституційного ладу як система основних напрямів (функцій) внутрішньої та зовнішньої діяльності Української держави. Забезпечення екологічної безпеки і підтримання екологічної рівноваги. Подолання наслідків Чорнобильської катастрофи. Захист суверенітету і територіальної цілісності України. Забезпечення національних інтересів України і безпеки шляхом підтримання мирного і взаємовигідного співробітництва з членами міжнародного співтовариства. Недопущення на території України розташування іноземних військових баз.

Гарантії та захист конституційного ладу України. Особливий порядок внесення змін до Розділу I Конституції України, в якому визначені загальні засади конституційного ладу.

Тема 4. Конституція – основний закон держави

Поняття конституції та її сутність. Юридична конституція. Формальна конституція. Матеріальна конституція. Теоретичне обґрунтування необхідності прийняття, предмета та природи конституції. Установчий характер конституційних положень. Історія світового конституційного розвитку. Функції конституції. Види конституцій. Порядок прийняття конституції. Структура Конституції України. Юридичні властивості Конституції України. Порядок внесення змін та доповнень до Конституції України. Захист Конституції України.

Тема 5. Джерела конституційного права

Джерела галузі конституційного права України. Природне та позитивне право. Проблема визнання природного права як джерела конституційного права. Система нормативних джерел галузі конституційного права України. Місце закону в системі джерел галузі конституційного права.

Тема 6. Теорія та розвиток конституціоналізму в Україні

Конституціоналізм як наукова доктрина та практика конституційної побудови. Основні положення конституціоналізму як загальної теорії Конституції. Функції, тлумачення та реалізація Конституції.

Історія конституційного розвитку. Зародження та основні етапи розвитку конституціоналізму в Україні. “Конституція Пилипа Орлика”. Конституція УНР від 29 квітня 1918 року. Конституції України радянського періоду (1919, 1929, 1937, 1978 років). Особливості розробки, обговорення та

прийняття Конституції України 1996 року. Передумови та основні напрями сучасної конституційної реформи в Україні.

Змістовий модуль 2. Конституційні основи народовладдя

Тема 1. Основи правового статусу людини і громадянина в Україні

Поняття та види правових статусів людини і громадянина. Основи правового статусу людини і громадянина як загальний конституційно-правовий інститут.

Сучасна концепція прав людини та її відтворення в Конституції України. Основні принципи правового статусу людини і громадянина та їх закріплення в Конституції України. Визнання та гарантування природних прав і свобод людини, встановлених загальною визнаними принципами і нормами міжнародного права.

Принцип свободи людини, основні положення вчення про свободу. Принципи невідчуження природних прав і свобод людини. Принцип рівності людей і громадян у своїй гідності та правах. Принцип невичерпності конституційного переліку прав і свобод людини і громадянина.

Тема 2. Конституційні права, свободи та обов'язки людини і громадянина

Поняття конституційних прав і свобод людини і громадянина. Конституційне право. Конституційна свобода. Класифікація конституційних прав і свобод людини і громадянина. Особисті (громадянські) права і свободи. Політичні права і свободи. Соціально-економічні права і свободи. Поняття конституційних обов'язків людини і громадянина. Конституційні обов'язки людини. Конституційні обов'язки громадянина України.

Тема 3. Гарантії основних прав і свобод

Конституційні гарантії захисту конституційних прав і свобод людини і громадянина. Судовий захист. Міжнародно-правовий механізм захисту прав і свобод людини і громадянина. Уповноважений Верховної Ради України з прав людини: порядок призначення, повноваження. Самозахист прав та свобод людини і громадянина.

Тема 4. Конституційно-правовий статус інституту громадянства

Громадянство України: поняття та основні принципи. Принцип єдиного громадянства. Принцип неможливості позбавлення громадянства. Принцип вільного виходу з громадянства. Принцип рівності перед законом незалежно від підстав, порядку і моменту набуття громадянства України. Порядок набуття, виходу та втрати громадянства України. Апатриди і біпатриди. Принцип землі. Принцип крові. Повноваження органів, організацій і посадових осіб щодо вирішення питань громадянства України.

Особливості правового статусу в Україні іноземців та осіб без громадянства. Інститут притулку. Конституційно-правовий статус біженців в

Україні. Відповідальність іноземців та осіб без громадянства. Депортація іноземців. Екстрадиція іноземців іноземній державі.

Тема 5. Конституційно-правовий статус суспільно-політичних інститутів

Поняття, сутність та конституційні засади громадянського суспільства. Конституційні засади політичної системи. Конституційний статус політичних партій. Конституційний статус громадських організацій. Конституційний статус релігійних організацій. Конституційні засади діяльності засобів масової інформації. Поняття та зміст свободи вираження поглядів .

Тема 6. Форми безпосереднього народовладдя як інститут конституційного права

Поняття форм безпосереднього народовладдя, їх соціальні функції та види.

Вибори та виборче право. Поняття виборів та їх соціальна функція. Активне та пасивне виборче право. Види виборів. Нове виборче законодавство України. Порядок призначення виборів в Україні.

Конституційні принципи виборчого права. Принцип вільних виборів. Загальне, рівне і пряме виборче право. Таємне голосування.

Виборча система: поняття та види виборчих систем. Мажоритарна виборча система. Пропорційна виборча система. Особливості застосування виборчих систем в Україні.

Поняття виборчого процесу та його основні стадії. Правова регламентація стадій виборчого процесу. Списки виборців. Виборчі органи. Виборчі округи. Виборчі дільниці. Висування кандидатів. Реєстрація кандидатів. Права кандидатів та гарантії їх діяльності. Передвиборна агітація. Голосування. Підрахунок голосів і визначення результатів голосування. Встановлення результатів виборів. Повторне голосування і повторні вибори.

Референдуми та референдне право. Поняття референдумів та їх соціальна функція. Види референдумів. Предмет Всеукраїнського референдуму. Предмет місцевого референдуму. Порядок призначення та проведення всеукраїнських і місцевих референдумів. Правові наслідки референдумів. Зміна та відміна рішень, прийнятих референдумом.

Змістовий модуль 3. Органи державної влади

Тема 1. Органи державної влади як інститут конституційного права

Органи державної влади у механізмі здійснення народовладдя. Поняття та основні риси органу державної влади. Система органів державної влади, її елементна характеристика. Органи законодавчої влади. Органи виконавчої влади. Органи судової влади. Місце Президента України, органів прокуратури та інших державних органів зі спеціальним статусом в системі органів державної влади. Принципи організації і діяльності органів

державної влади, їх конституційне закріплення та практика реалізації в Україні.

Тема 2. Конституційно-правовий статус Верховної Ради України

Верховна Рада – єдиний орган законодавчої влади в Україні. Верховна Рада – Парламент України. Парламент та парламентаризм. Становлення та розвиток парламентаризму в Україні. Порядок формування, строк повноважень, дострокове припинення повноважень Верховної Ради України. Функції Верховної Ради України. Законодавча функція. Установча функція. Функція парламентського контролю. Компетенція (повноваження) Верховної Ради України. Законодавчі повноваження. Питання, що регулюються виключно законами України. Установчі повноваження. Контрольні повноваження. Структура Верховної Ради України, її елементна характеристика.

Народний депутат України – головний елемент у структурі Верховної Ради України. Депутатський мандат. Вільний депутатський мандат. Імперативний депутатський мандат. Несумісність депутатського мандату з іншими видами діяльності. Строк повноважень народного депутата України. Дострокове припинення повноважень народного депутата України. Форми діяльності народного депутата України серед виборців та у Верховній Раді України. Права й обов'язки народного депутата України. Депутатський запит. Депутатське звернення. Гарантії депутатської діяльності. Депутатський імунітет (недоторканність). Депутатський імдемнітет.

Органи та керівні посадові особи Верховної Ради України. Голова Верховної Ради України: порядок обрання та повноваження. Заступники Голови Верховної Ради України. Комітети Верховної Ради України: порядок формування, основні функції, повноваження, форми діяльності. Тимчасові спеціальні і тимчасові слідчі комісії Верховної Ради України. Органи парламентського контролю. Уповноважений Верховної Ради України з прав людини. Рахункова палата.

Порядок роботи Верховної Ради України. Сесії Верховної Ради України. Порядок скликання та порядок проведення сесій Верховної Ради України. Розгляд питань та порядок голосування на пленарних засіданнях Верховної Ради України. Фракція та депутатські групи. Парламентська більшість та парламентська опозиція. Регламент Верховної Ради України.

Законодавчий процес. Стадії законодавчого процесу. Законодавча ініціатива. Суб'єкти права законодавчої ініціативи. Попереднє обговорення законопроектів у комітетах Верховної Ради України. Порядок обговорення законопроекту на пленарних засіданнях Верховної Ради України в ході трьох читань. Прийняття законопроекту. Підписання закону Президентом України. Оприлюднення законів та інших актів Верховної Ради України. Введення в дію законів та інших актів Верховної Ради України. Особливості проходження конституційних законів.

Акти Верховної Ради України. Закони: поняття, види. Інші акти Верховної Ради України: постанови, декларації, заяви, звернення. Апарат Верховної Ради України.

Тема 3. Конституційно-правовий статус народного депутата України

Поняття статусу народного депутата України. Повноваження народного депутата України, та форми його діяльності. Головні напрямки діяльності народного депутата у виборчому окрузі. Гарантії депутатської діяльності. Права та обов'язки депутатів місцевих рад. Основні гарантії діяльності депутатів місцевих рад.

Тема 4. Конституційно-правовий статус Президента України

Президент України – глава держави. Місце і роль глави держави в механізмі державної влади. Порядок обрання, строк повноважень, дострокове припинення повноважень Президента України. Виконання обов'язків Президента України у разі дострокового припинення його повноважень.

Функції Президента України. Президент – гарант додержання суверенітету, територіальної цілісності України. Президент – гарант додержання Конституції, прав і свобод людини і громадянина.

Компетенція (повноваження) Президента України. Повноваження Президента України у сфері міжнародних відносин, оборони та охорони правопорядку, прав і свобод громадян України. Рада національної безпеки і оборони України. Повноваження Президента України у сфері законодавчої, виконавчої та судової влади.

Акти Президента України. Укази та розпорядження Президента України. Офіс Президента України.

Тема 5. Конституційно-правовий статус органів виконавчої влади

Поняття виконавчої влади та її органів. Система органів виконавчої влади, її елементна характеристика.

Кабінет Міністрів України – вищий орган у системі органів виконавчої влади. Склад Кабінету Міністрів України. Порядок формування Кабінету Міністрів України. Строк повноважень Кабінету Міністрів України. Порядок призначення на посаду та дострокове припинення повноважень Прем'єр-міністра України, інших членів Кабінету Міністрів України.

Функції і повноваження Кабінету Міністрів України.

Акти Кабінету Міністрів України. Постанови і розпорядження Кабінету Міністрів України.

Апарат Кабінету Міністрів України.

Міністерства та інші центральні органи виконавчої влади: система, порядок формування, основні функції та повноваження.

Система місцевих органів виконавчої влади: система, порядок формування, основні функції та повноваження.

Тема 6. Конституційно-правовий статус органів судової влади

Основні функції судової влади. Конституційні принципи правосуддя. Система судів загальної юрисдикції, її елементна характеристика. Принцип територіальності. Принцип спеціалізації. Верховний Суд України – найвищий судовий орган у системі судів загальної юрисдикції. Вищі спеціалізовані суди. Місцеві суди. Апеляційні суди. Призначення та обрання суддів. Правовий статус суддів.

Тема 7. Конституційний Суд України

Конституційна юрисдикція. Конституційний Суд – єдиний орган конституційної юрисдикції України. Склад та порядок формування Конституційного Суду України. Основні функції та повноваження Конституційного Суду України. Процедура розгляду справ Конституційним Судом України. Рішення та висновки Конституційного Суду України, їх юридичні наслідки.

Тема 8. Конституційно-правовий статус органів прокуратури Місце

і роль органів прокуратури в системі органів державної влади. Система органів прокуратури, конституційні принципи її організації та діяльності. Функції та повноваження прокуратури. Акти прокуратури. Генеральний прокурор України, особливості його конституційно-правового статусу.

Змістовий модуль 4. Територіальний устрій держави та місцеве самоврядування в Україні

Тема 1. Територіальний устрій України

Поняття територіального устрою України. Територіальний та адміністративно-територіальний устрій України. Конституційні принципи територіального устрою України.

Система адміністративно-територіального устрою України, її елементна характеристика.

Територіальний устрій України та проблеми автономізації, регіоналізації та муніципалізації.

Проблеми вдосконалення адміністративно-територіального устрою та територіальної організації влади України в контексті конституційної, адміністративно-територіальної та муніципальної реформ.

Тема 2. Місцеве самоврядування та його органи як інститут конституційного права

Поняття місцевого самоврядування та його органів.

Принципи організації і діяльності місцевого самоврядування та його органів. Принцип правової самостійності. Принцип організаційної самостійності. Принцип матеріально-фінансової самостійності. Принцип субсидіарності. Принцип територіальності.

Система органів місцевого самоврядування, її елементна характеристика. Органи місцевого самоврядування, що представляють територіальні громади сіл, селищ, міст. Органи місцевого самоврядування, що представляють спільні інтереси територіальних громад. Виконавчі органи місцевого самоврядування. Органи самоорганізації населення. Місце і роль сільського, селищного, міського голови у системі місцевого самоврядування. Служба в органах місцевого самоврядування.

Гарантії та відповідальність органів місцевого самоврядування.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Розподіл годин між видами робіт														Форми та методи контролю знань
	денна форма							заочна форма							
	Усього	аудиторна у тому числі					с.р.	Усього	аудиторна у тому числі					с.р.	
		л.	сем.	пр	лаб	інд			л.	сем	пр	лаб	інд		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Модуль 1															
Семестр 3															
Змістовий модуль 1. Вступ до конституційного права															
Тема 1. Конституційне право України	6	1	1				4	7	2		1			4	АР: опитування, дискусія СР: схема ІР: презентація
Тема 2. Система конституційного права України	9	1	1				7	13	2		1			10	АР: опитування, тест СР: кросворд
Тема 3. Конституційний лад України	10	1	1				8	13						13	АР: опитування, задачі СР: опрацювання додаткових джерел
Тема 4. Конституція – основний закон держави	6	1	1				4	7						7	АР: опитування, дискусія СР: схема ІР: презентація
Тема 5. Джерела конституційного права України	7	2	1				4	7						7	АР: опитування, дискусія СР: огляд додаткової літератури
Тема 6. Теорія та розвиток конституціоналізму в Україні	7	2	1				4	7						7	АР: опитування, дискусія СР: рецензування ІР: розробка ситуації
Модульний контроль	1						1								СР: тестування
Разом за змістовим модулем 1	45	8		6			32	54	4		2			48	
Змістовий модуль 2. Конституційні основи народовладдя															
Тема 1. Основи правового статусу людини і громадянина в Україні	8	2	2				4	8	2		2			4	АР: опитування, дискусія СР: огляд додаткової літератури ІР: презентація

Тема 2. Конституційні права, свободи та обов'язки людини і громадянина	11	1	2			8	14							14	АР: опитування, задачі СР: опрацювання додаткових джерел
Тема 3. Гарантії основних прав і свобод	6	1	1			4	8							8	АР: опитування, дискусія СР: рецензування ІР: розробка ситуації
Тема 4. Конституційно-правовий статус інституту громадянства	6	1	1			4	7							7	АР: опитування, задачі СР: опрацювання додаткових джерел
Тема 5. Конституційно-правовий статус суспільно-політичних інститутів	6		1			4	7							7	АР: опитування, дискусія СР: схема ІР: презентація
Тема 6. Форми безпосереднього народовладдя як інститут конституційного права	7	1	2			4	7							7	АР: опитування, дискусія СР: рецензування
Разом за змістовим модулем 2	36	5	7			28	51	2				2		47	
Модульний контроль	1		1												АР: тестування
Усього годин за семестр 3															
Семестр 4															
Змістовий модуль 3. Органи державної влади															
Тема 1. Органи державної влади як інститут конституційного права	8	2		2			4	8	2			2		4	АР: опитування, дискусія СР: огляд додаткової літератури ІР: презентація
Тема 2. Конституційно-правовий статус Верховної Ради України	12	2		2			8	13	2					11	АР: опитування, задачі СР: рецензування
Тема 3. Конституційно-правовий статус народного депутата України	8						8	7						7	АР: опитування, задачі СР: аналіз конституційної практики
Тема 4. Конституційно-правовий статус Президента України	12	2		2			8	14						14	АР: опитування, дискусія СР: рецензування

																				ІР: розробка ситуації	
Тема 5. Конституційно-правовий статус органів виконавчої влади	12	2		2			8	13												13	АР: опитування, задачі СР: аналіз конституційної практики
Тема 6. Конституційно-правовий статус органів судової влади	6	2		2			2	8												8	АР: опитування, аналіз ситуацій СР: опрацювання додаткових матеріалів ІР: презентація
Тема 7. Конституційний Суд України	10	2		2			6	13												13	АР: опитування, задачі СР: аналіз конституційної практики
Тема 8. Конституційно-правовий статус органів прокуратури	6						4	8												8	АР: опитування, задачі СР: аналіз конституційної практики
Модульний контроль	2			2																	СР: тестування
Разом за змістовим модулем 3	76	13		15			48	84	4		2									78	
Змістовий модуль 4. Територіальний устрій держави та місцеве самоврядування в Україні																					
Тема 1. Територіальний устрій України	6	2					4	8	2		2									4	АР: опитування, дискусія СР: огляд додаткової літератури ІР: презентація
Тема 2. Місцеве самоврядування та його органи як інститут конституційного права	8	2		2			4	6												6	АР: опитування, задачі СР: опрацювання сучасних змін
Разом за змістовим модулем 4								14	2		2									10	
Модульний контроль	2	16		14			2														АР: тестування
Усього годин за семестр 4								105	6		4									95	
ІНДЗ				-	-		-				-	-	-								ІНДЗ: реферат, контрольна робота, доповідь, стаття
Усього годин	180	30		30			120	180	8		4									168	

Теми самостійної роботи студентів
Карта самостійної роботи студентів

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Конституційне право України	4
2.	Система конституційного права України	7
3.	Конституційний лад України	8
4.	Конституція – основний закон держави	4
5.	Джерела конституційного права України	4
6.	Теорія та розвиток конституціоналізму в Україні	4
7.	Основи правового статусу людини і громадянина в Україні	4
8.	Конституційні права, свободи та обов'язки людини і громадянина	8
9.	Гарантії основних прав і свобод	4
10.	Конституційно-правовий статус інституту громадянства	4
11.	Конституційно-правовий статус суспільно-політичних інститутів	4
12.	Форми безпосереднього народовладдя як інститут конституційного права	4
13.	Органи державної влади як інститут конституційного права	4
14.	Конституційно-правовий статус Верховної Ради України	8
15.	Конституційно-правовий статус народного депутата України	4
16.	Конституційно-правовий статус Президента України	8
17.	Конституційно-правовий статус органів виконавчої влади	8
18.	Конституційно-правовий статус органів судової влади	4
19.	Конституційний Суд України	8
20.	Конституційно-правовий статус органів прокуратури	4
21.	Територіальний устрій України	4
22.	Місцеве самоврядування та його органи як інститут конституційного права	6
	МКР	3
Всього		120

СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Навчальна дисципліна оцінюється за модульно-рейтинговою системою. Вона складається з 4 модулів.

Результати навчальної діяльності студентів оцінюються за 100 бальною шкалою в кожному семестрі окремо.

За результатами поточного, модульного та семестрового контролів виставляється підсумкова оцінка за 100-бальною шкалою, національною шкалою та шкалою ECTS.

Модульний контроль: кількість балів, які необхідні для отримання відповідної оцінки за кожен змістовий модуль упродовж семестру.

Семестровий (підсумковий) контроль: виставлення семестрової оцінки студентам, які опрацювали теоретичні теми, практично засвоїли їх і мають позитивні результати, набрали необхідну кількість балів.

Загальні критерії оцінювання успішності студентів, які отримали за 4-бальною шкалою оцінки «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно», подано в таблиці нижче.

Кожний модуль включає бали за поточну роботу студента на практичних заняттях, виконання самостійної роботи, індивідуальну роботу, модульну контрольну роботу.

Виконання модульних контрольних робіт здійснюється в режимі комп'ютерної діагностики або з використанням роздрукованих завдань.

Реферативні дослідження та есе, які виконує студент за визначеною тематикою, обговорюються та захищаються на практичних заняттях.

Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень студентів

Оцінка	Критерії оцінювання
«відмінно»	Ставиться за повні та міцні знання матеріалу в заданому обсязі, вміння вільно виконувати практичні завдання, передбачені навчальною програмою; за знання основної та додаткової літератури; за вияв креативності в розумінні і творчому використанні набутих знань та умінь.
«добре»	Ставиться за вияв студентом повних, систематичних знань із дисципліни, успішне виконання практичних завдань, засвоєння основної та додаткової літератури, здатність до самостійного поповнення та оновлення знань. Але у відповіді студента наявні незначні помилки.
«задовільно»	Ставиться за вияв знання основного навчального матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхову обізнаність із основною і додатковою літературою, передбаченою навчальною програмою. Можливі суттєві помилки у виконанні практичних завдань, але студент спроможний усунути їх із допомогою викладача.
«незадовільно»	Виставляється студентові, відповідь якого під час відтворення основного програмового матеріалу поверхова, фрагментарна, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення. Таким чином, оцінка «незадовільно» ставиться студентові, який неспроможний до навчання чи виконання фахової діяльності після закінчення закладу вищої освіти без повторного навчання за програмою відповідної дисципліни.

Система оцінювання роботи студентів

Система оцінювання роботи студентів упродовж 3 семестру

Вид діяльності студента	Максимальна кількість балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2	
		Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів
I. обов'язкові					
1.1. Відвідування лекцій	1	8	0,8	7	0,7
1.2. Відвідування семінарських і практичних занять	1	3	0,3	4	0,4
1.3. Робота на семінарському і практичному занятті	10	3	7,9	4	8,9
1.4. Лабораторна робота (в тому числі допуск, виконання, захист)	10				
1.5. Виконання завдань для самостійної роботи	10	3	9	4	8
1.6. Виконання модульної роботи	25	1	4	1	10
1.7. Виконання індивідуальних завдань (ІНДЗ)	30				
Разом		-	22	-	28
Максимальна кількість балів за обов'язкові види роботи: 50					
II. Вибіркові					
Виконання завдань для самостійного опрацювання					
2.1. Складання ситуаційних завдань із різних тем курсу	5	5	5		
2.2. Огляд літератури з конкретної тематики	5			1	5
2.3. Складання ділової гри з конкретним прикладним матеріалом з будь-якої теми курсу	5				
2.4. Підготовка наукової статті з будь-якої теми курсу	10				
2.5. Участь у науковій студентській конференції	5				
2.6. Дослідження українського чи закордонного досвіду	5				
Разом		-	5	-	5
Максимальна кількість балів за вибіркові види роботи: 10					
Всього балів за теоретичний і практичний курс: 60					

Система оцінювання роботи студентів упродовж 4 семестру

Вид діяльності студента / аспіранта	Максимальна кількість балів за одиницю	Модуль 3		Модуль 4	
		Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів
I. обов'язкові					
1.1. Відвідування лекцій	1	12	1,2	3	0,3
1.2. Відвідування семінарських і практичних занять	1	5	0,5	2	0,2
1.3. Робота на семінарському і практичному занятті	10	5	15	2	4,5
1.4. Лабораторна робота (в тому числі допуск, виконання, захист)	10				
1.5. Виконання завдань для самостійної роботи	10	5	11,3	2	2
1.6. Виконання модульної роботи	25	1	10	1	5
1.7. Виконання індивідуальних завдань (ІНДЗ)	30				
Разом		-	38	-	12
Максимальна кількість балів за обов'язкові види роботи: 50					
II. Вибіркові					
Виконання завдань для самостійного опрацювання					
2.1. Складання ситуаційних завдань із різних тем курсу	5			5	5
2.2. Огляд літератури з конкретної тематики	5				
2.3. Складання ділової гри з конкретним прикладним матеріалом з будь-якої теми курсу	5				
2.4. Підготовка наукової статті з будь-якої теми курсу	10				
2.5. Участь у науковій студентській конференції	5	1	5		
2.6. Дослідження українського чи закордонного досвіду	5				
Разом		-	5	-	5
Максимальна кількість балів за вибіркові види роботи: 10					
Всього балів за теоретичний і практичний курс: 60					

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на практичних заняттях, під час виконання самостійної та індивідуальної навчально-дослідної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- ✓ своєчасність виконання навчальних завдань;
- ✓ повний обсяг їх виконання;
- ✓ якість виконання навчальних завдань;
- ✓ самостійність виконання;
- ✓ творчий підхід у виконанні завдань;
- ✓ ініціативність у навчальній діяльності.

Оцінка за теоретичний і практичний курс: шкала оцінювання національна та ECTS

Оцінка за 100-бальною системою		Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
54–60 та більше	<i>відмінно</i>	5	A	<i>відмінно</i>
45–53	<i>добре</i>	4	BC	<i>добре</i>
36–44	<i>задовільно</i>	3	DE	<i>задовільно</i>
21–35	<i>незадовільно</i>	2	FX	<i>незадовільно з можливістю повторного складання</i>
1–20		2	F	<i>незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни</i>

Оцінка за екзамен: шкала оцінювання національна та ECTS

Оцінка за 100-бальною системою		Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
36–40 та більше	<i>відмінно</i>	5	A	<i>відмінно</i>
30–35	<i>добре</i>	4	BC	<i>добре</i>
24–29	<i>задовільно</i>	3	DE	<i>задовільно</i>
14–23	<i>незадовільно</i>	2	FX	<i>незадовільно з можливістю повторного складання</i>
1–13		2	F	<i>незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни</i>

Загальна оцінка з дисципліни: шкала оцінювання національна та ECTS

Оцінка за 100-бальною системою		Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ECTS	
		екзамен	залік		
90 – 100	<i>відмінно</i>	5	<i>зараховано</i>	A	<i>відмінно</i>
82–89	<i>добре</i>	4		B	<i>добре (дуже добре)</i>
75–81	<i>добре</i>	4		C	<i>добре</i>
64–74	<i>задовільно</i>	3		D	<i>задовільно</i>
60–63	<i>задовільно</i>	3		E	<i>задовільно (достатньо)</i>
35–59	<i>незадовільно</i>	2	<i>не зараховано</i>	FX	<i>незадовільно з можливістю повторного складання</i>
1–34	<i>незадовільно</i>	2		F	<i>незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни</i>

Розподіл балів, які отримують студенти Приклад для заліку

Поточне тестування та самостійна робота												Разом	Залік	Сума		
Змістовий модуль №1						Змістовий модуль № 2						МКР	ІНДЗ	не більше 60	не більше 40	не більше 100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T1	T2	T3	T4	T5	T6	14	10			
3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3					

T1, T2 ... T9 – теми змістових модулів.

Приклад для екзамену

Поточне тестування та самостійна робота												Разом	Залік	Сума		
Змістовий модуль №1								Змістовий модуль № 2				МКР	ІНДЗ	не більше 60	не більше 40	не більше 100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T1	T2	15	10					
3	4	3	4	4	3	4	3	3	4							

T1, T2 ... T12 – теми змістових модулів.

Орієнтовний перелік питань для самостійного вивчення дисципліни до заліку

1. Поняття, предмет і метод галузі конституційного права України.
2. Конституційно-правові відносини: суб'єкти, об'єкти, зміст.
3. Поняття, предмет, метод науки конституційного права
4. Конституційне право України як наука і навчальна дисципліна
5. Конституційно-правова відповідальність.
6. Місце конституційного права в системі національного права.
7. Поняття системи конституційного права та її складові елементи.
8. Принципи конституційного права.
9. Поняття та особливості норм конституційного права.
10. Критерії класифікації та види конституційно-правових норм.
11. Структура конституційно-правових норм.
12. Інститути конституційного права: поняття, критерії класифікації та види.
13. Засади конституційного ладу як загальний конституційно-правовий інститут.
14. Народний суверенітет та його співвідношення із національним та державним суверенітетом. Форми народовладдя в Україні.
15. Форма правління та форма державного устрою України згідно Конституції України 1996 р.
16. Поняття конституції. Види класифікацій.
17. Функції, принципи та юридичні властивості Конституції України.
18. Внесення змін до Конституції України.
19. Поняття та види джерел конституційного права.
20. Закони та підзаконні нормативні акти, як джерела конституційного права.
21. Міжнародно-правовий договір як джерело конституційного права.
22. Поняття конституціоналізму.
23. Конституціоналізм в Україні: зародження та основні етапи.
24. Новітній етап конституційного розвитку України.
25. Правовий статус людини і громадянина як загальний конституційно-правовий інститут.
26. Поняття та види правових статусів людини і громадянина.
27. Сучасні концепції прав людини та їх відтворення в Конституції України.
28. Поняття і класифікація конституційних прав, свобод та обов'язків людини і громадянина в Україні.
29. Особисті права та свободи людини і громадянина в Україні.
30. Політичні права і свободи людини і громадянина.
31. Соціально-економічні та культурні права людини і громадянина.
32. Конституційні обов'язки людини і громадянина.
33. Поняття гарантій реалізації та захисту прав людини.
34. Національна (внутрішньодержавна) система захисту прав людини в Україні.
35. Міжнародні та європейські стандарти як гарантія прав людини й системи їхнього захисту.
36. Поняття й сутність громадянства.

37. Принципи громадянства.
38. Способи набуття громадянства.
39. Способи припинення громадянства.
40. Механізм реалізації законодавства з питань громадянства.
41. Засади конституційного статусу іноземців, осіб без громадянства, біженців та внутрішньо переміщених осіб.
42. Конституційні засади політичної системи.
43. Конституційний статус політичних партій.
44. Конституційний статус громадських організацій.
45. Конституційний статус релігійних організацій.
46. Конституційні засади діяльності засобів масової інформації.
47. Виборчий процес в Україні: поняття та етапи.

Орієнтовний перелік питань для самостійного вивчення дисципліни до екзамену

1. Поняття, предмет і метод галузі конституційного права України.
2. Конституційно-правові відносини: суб'єкти, об'єкти, зміст.
3. Поняття, предмет, метод науки конституційного права
4. Конституційне право України як наука і навчальна дисципліна
5. Конституційно-правова відповідальність.
6. Місце конституційного права в системі національного права.
7. Поняття системи конституційного права та її складові елементи.
8. Принципи конституційного права.
9. Поняття та особливості норм конституційного права.
10. Критерії класифікації та види конституційно-правових норм.
11. Структура конституційно-правових норм.
12. Інститути конституційного права: поняття, критерії класифікації та види.
13. Засади конституційного ладу як загальний конституційно-правовий інститут.
14. Народний суверенітет та його співвідношення із національним та державним суверенітетом. Форми народовладдя в Україні.
15. Форма правління та форма державного устрою України згідно Конституції України 1996 р.
16. Поняття конституції. Види класифікацій.
17. Функції, принципи та юридичні властивості Конституції України.
18. Внесення змін до Конституції України.
19. Поняття та види джерел конституційного права.
20. Закони та підзаконні нормативні акти, як джерела конституційного права.
21. Міжнародно-правовий договір як джерело конституційного права.
22. Поняття конституціоналізму.
23. Конституціоналізм в Україні: зародження та основні етапи.
24. Новітній етап конституційного розвитку України.
25. Правовий статус людини і громадянина як загальний конституційно-правовий інститут.
26. Поняття та види правових статусів людини і громадянина.
27. Сучасні концепції прав людини та їх відтворення в Конституції України.
28. Поняття і класифікація конституційних прав, свобод та обов'язків людини і громадянина в Україні.
29. Особисті права та свободи людини і громадянина в Україні.
30. Політичні права і свободи людини і громадянина.
31. Соціально-економічні та культурні права людини і громадянина.
32. Конституційні обов'язки людини і громадянина.
33. Поняття гарантій реалізації та захисту прав людини.
34. Національна (внутрішньодержавна) система захисту прав людини в Україні.
35. Міжнародні та європейські стандарти як гарантія прав людини й системи їхнього захисту.
36. Поняття й сутність громадянства.
37. Принципи громадянства.
38. Способи набуття громадянства.
39. Способи припинення громадянства.
40. Механізм реалізації законодавства з питань громадянства.

41. Засади конституційного статусу іноземців, осіб без громадянства, біженців та внутрішньо переміщених осіб.
42. Конституційні засади політичної системи.
43. Конституційний статус політичних партій.
44. Конституційний статус громадських організацій.
45. Конституційний статус релігійних організацій.
46. Конституційні засади діяльності засобів масової інформації.
47. Виборчий процес в Україні: поняття та етапи.
48. Конституційні засади організації і здійснення державної влади в Україні.
49. Принцип поділу державної влади на законодавчу, виконавчу та судову: теорія та практика застосування в Україні. Система стримувань та противаг.
50. Поняття органу держави, його ознаки та конституційний статус. Класифікація (види) органів державної влади.
51. Система органів державної влади в Україні.
52. Український парламентаризм: генеза становлення і сучасний етап розвитку. Конституційна природа парламенту — Верховної Ради України.
53. Конституційний склад і структура Верховної Ради України. Принципи діяльності Верховної Ради України.
54. Функції і повноваження Верховної Ради України. Парламентські процедури: законодавча, установча, процедура здійснення парламентського контролю.
55. Законодавчий процес та його стадії.
56. Загальні засади правового статусу народного депутата України.
57. Роль та місце Президента України в системі органів державної влади.
58. Конституційний статус Ради національної безпеки і оборони України.
59. Офіс Президента України. Загальна характеристика інших допоміжних структур при Президентові України.
60. Поняття виконавчої влади та її місце в механізмі державної влади.
61. Система органів виконавчої влади в Україні.
62. Порядок формування, склад і компетенція Кабінету Міністрів України.
63. Конституційні засади судочинства в Україні.
64. Загальна характеристика системи судоустрою в Україні.
65. Конституційно-правовий статус судді в Україні.
66. Поняття конституційної юстиції. Становлення і розвиток конституційної юстиції в Україні.
67. Правова природа Конституційного Суду України.
68. Функції та повноваження Конституційного Суду України.
69. Склад і порядок формування Конституційного Суду України. Структура та організація діяльності Конституційного Суду України.
70. Суб'єкти та форми звернення до Конституційного Суду України.
71. Поняття прокуратури і її роль в Україні. Функції і засади діяльності прокуратури України.
72. Поняття і принципи місцевого самоврядування.
73. Система місцевого самоврядування. Територіальна громада – первинний суб'єкт місцевого самоврядування.
74. Конституційно-правовий статус органів місцевого самоврядування.
75. Поняття, принципи та система територіального устрою України.

САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТА

Рекомендації до самостійної роботи студента

Самостійна робота студента - це форма організації навчального процесу, при якій заплановані завдання виконуються студентом під методичним керівництвом викладача, але без його безпосередньої участі.

Навчальний час, відведений для самостійної роботи студента, визначається навчальним планом і становить 120 академічних годин від загального обсягу навчального часу 210 годин, відведеного для вивчення дисципліни.

Співвідношення обсягів аудиторних занять і самостійної роботи студентів визначається з урахуванням специфіки та змісту конкретної навчальної теми, її місця, значення і дидактичної мети в реалізації програми підготовки. Самостійна робота студента є конкретною за своєю спрямованістю і супроводжується ефективним контролем та оцінкою її результатів.

Зміст самостійної роботи студента полягає в науково обґрунтованій системі дидактично та методично оформленого навчального матеріалу і визначається з урахуванням структурно-логічної схеми підготовки фахівців, яку відображено в освітньо-професійній програмі та робочому навчальному плані.

Зміст самостійної роботи студента з навчальної дисципліни визначається робочою програмою навчальної дисципліни, методичними матеріалами, завданнями та вказівками викладача.

У ході самостійної роботи студент:

засвоює теоретичний матеріал з навчальної дисципліни, що вивчається (засвоєння лекційного курсу, а також окремих його розділів, тем, положень і т. д.);

закріплює знання теоретичного матеріалу, використовуючи необхідний інструментарій практичним шляхом (розв'язання задач, виконання розрахунково-графічних робіт, виконання контрольних робіт, тестів для самоперевірки, тестів з фізичної підготовленості);

застосовує отримані знання і практичні навички для аналізу ситуацій і вироблення правильного рішення (підготовка до групової дискусії, підготовча робота в рамках ділової гри, письмовий аналіз конкретної ситуації, розробка мистецьких проєктів, під час участі та організації спортивних заходів тощо);

застосовує отримані знання та уміння для формування власної позиції, теорії, моделі (написання курсової, кваліфікаційної, дипломної, магістерської роботи, наукової доповіді, статті, науково-дослідної роботи).

Самостійна робота з навчальної дисципліни для студентів включає різні форми, які визначаються робочою програмою, залежно від мети, завдань та змісту навчальної дисципліни, специфікою наряду підготовки, спеціальності. Умовно самостійну роботу студентів можна розділити на базову і додаткову.

Базова самостійна робота забезпечує підготовку студента до аудиторних занять і контрольних заходів з навчальної дисципліни. Результати цієї підготовки виявляються в активності студента на заняттях, при виконанні ним контрольних робіт, тестових завдань й інших видів робіт.

Базова самостійна робота студентів включає такі види робіт:

- опрацювання лекційного матеріалу і рекомендованої літератури;
- пошук (підбір) і огляд літератури і електронних джерел інформації з індивідуально заданої проблеми навчального курсу;
- виконання домашніх завдань;
- вивчення матеріалу, винесеного на самостійне опрацювання;
- практикум з навчальної дисципліни з використанням програмного забезпечення;
- підготовка до лабораторних робіт, практичних (семінарських) занять;
- підготовка до написання контрольних робіт, інших форм поточного контролю;
- систематизація вивченого матеріалу перед семестровим екзаменом.

Додаткова самостійна робота спрямована на поглиблення і закріплення знань студента, розвиток аналітичних навичок з проблематики навчальної дисципліни. Вона включає такі види робіт:

- науково-дослідницька робота, участь у наукових студентських конференціях, турнірах, семінарах і олімпіадах;
- аналіз наукових публікацій з визначеної викладачем теми;
- аналіз статистичних і фактичних матеріалів за заданою темою, проведення розрахунків, складання схем і побудова моделей на основі статистичних матеріалів;
- написання реферату, есе за заданою проблематикою;
- написання творів, газетних статей, складання віршів, розробка сценаріїв;
- підготовка рецензії на наукову статтю;
- бібліографічний огляд літератури за заданою проблематикою;
- розробка мультимедійної презентації;
- підготовка хронологічних таблиць;
- оформлення карт, таблиць і схем;
- підготовка термінологічних словників;
- та ін.

Контроль самостійної роботи і оцінка її результатів включає:

1. самоконтроль і самооцінку студента;
2. контроль і оцінку з боку викладача.

Основними формами контролю самостійної роботи є:

- проведення екзамену;
- тестування;
- проведення контрольних робіт;
- письмові чи усні опитування студентів;
- перевірка індивідуальних завдань;
- перевірка творчих завдань;
- захист реферату;
- та інше.

Результативність виконання конкретних завдань для самостійної роботи студента оцінюється в балах, кількість яких може бути різною для різних типів завдань і визначається в межах окремого завдання.

Глосарій

Абсентеїзм - нез'явлення виборців на виборчі дільниці для здійснення акту голосування.

Активне виборче право - право громадян обирати склад виборних органів державної влади та місцевого самоврядування.

Антидемократичний державний режим - державний режим, за якого суттєво ускладнюються можливості реалізації прав і свобод громадян, а реальна влада зосереджується в руках неконтрольованої народом групи осіб або в руках однієї особи.

Безпосередня демократія - сукупність форм організації державної влади, за якої основні рішення щодо управління справами суспільства й держави схвалюються безпосередньо всіма громадянами на референдумах, зборах тощо.

Вибори - процес, унаслідок якого певна сукупність людей через голосування формує склад державного органу чи органу місцевого самоврядування.

Виборчі цензи - сукупність умов, відповідність яким є підставою для допуску громадян до участі у виборах.

Гарантії прав та обов'язків - засоби та умови, які забезпечують цілковите й неухильне здійснення суб'єктивних прав та юридичних обов'язків суб'єктів.

Громадянин - особа, яка перебуває у сталих юридичних зв'язках із конкретною державою, що знаходить вираження саме в наявності відповідного громадянства.

Громадянство - необмежений у просторі й часі правовий зв'язок особи з конкретною державою, який зумовлює поширення на особу всіх конституційних прав та обов'язків.

Громадянське суспільство - суспільство, в якому держава гарантує індивідам надійний захист усіх прав і свобод людини, зокрема рівні можливості щодо підприємництва, участі в політичній та інших сферах життєдіяльності суспільства.

Деліктоздатність - закріплена в законі здатність суб'єкта нести юридичну відповідальність за вчинене правопорушення.

Демократична держава - держава, що базується на визнанні та втіленні в суспільну практику таких принципів конституційного устрою, як народовладдя, політичний плюралізм, свобода й рівність громадян, реальність і невід'ємність прав людини тощо.

Демократичний державний режим - державний режим, за якого реально забезпечується здійснення широкого кола прав і свобод громадян, які мають реальні можливості впливати на формування та діяльність державних органів.

Держава - особлива політико-територіальна організація, що має

суверенітет, спеціальний апарат управління і примусу та здатна надавати своїм приписам загальнообов'язкової сили для всього населення країни.

Державна мова - мова, що є обов'язковою для використання в законодавстві, офіційному діловодстві, судочинстві тощо.

Державний апарат - система органів держави, які виконують управлінські функції.

Державний режим - сукупність форм і методів здійснення державної влади.

Державний суверенітет - повновладдя й незалежність держави, що полягають у її праві на власний розсуд вирішувати свої внутрішні й зовнішні питання без втручання в них будь-якої іншої держави.

Державні органи - державні організації, наділені державно-владними повноваженнями й покликані здійснювати від імені держави управлінські функції в суспільстві.

Державні підприємства - державні організації, які здійснюють функції держави у виробничій сфері, безпосередньо забезпечують виробництво матеріальних благ.

Державні символи - встановлені Конституцією або спеціальними законами особливі розпізнавальні знаки даної держави, в яких уособлюється її суверенітет, а в деяких випадках - і певний історичний або ідеологічний зміст.

Державні установи - державні організації, які здійснюють функції держави, пов'язані зі створенням нематеріальних благ.

Закон - акт законодавчого органу влади (парламенту), який має вищу юридичну силу щодо інших нормативно-правових актів.

Законність - правовий режим точного й неухильного здійснення законів та інших нормативних актів у всіх сферах державного й суспільного життя.

Зовнішні функції держави - державні функції, що здійснюються в процесі спілкування держави з іншими державами та міжнародними організаціями і в яких виявляється зовнішня політика.

Імпічмент - усунення Президента з поста на основі прийнятого парламентом за спеціальною процедурою рішення про його обвинувачення в учиненні державної зради або іншого злочину.

Конституційне право України - це провідна галузь права, яка становить сукупність правових норм, що закріплюють і регулюють основу соціально-економічної структури суспільства, його політичну систему, правовий статус особи з метою забезпечення умов для здійснення державної влади в країні.

Конституційні принципи правового статусу особи - відображені в Конституції головні ідеї, покладені в основу вмісту й умов реалізації прав та обов'язків людини в державі.

Конституціоналізм - 1) політична система, що спирається на конституцію, конституційні методи управління; 2) науковий напрям, у межах якого досліджуються конституційні проблеми.

Конституція - основний закон держави, в якому регламентуються найважливіші відносини у сферах державного устрою, організації та функціонування органів держави, правового статусу особи.

Конфедерація - форма державного устрою, за якої держави створюють об'єднані органи для досягнення конкретних цілей (наприклад, військові) за збереження в інших питаннях цілковитої самостійності.

Механізм держави - система державних організацій, які забезпечують реалізацію функцій держави.

Місцеве самоврядування - право певної територіальної громади (мешканців села, кількох сіл, селища або міста) самостійно вирішувати питання місцевого значення в межах Конституції й законів України.

Монархія - форма державного правління, за якої вища державна влада зосереджується (повністю або частково) в руках однієї особи - монарха й передається як спадщина представникам правлячої династії.

Напівпрезидентська (змішана) республіка - форма республіканського правління, за якої президент обирається народом, але парламентові надаються певні повноваження щодо контролю за діяльністю президента під час формування уряду та здійснення виконавчої влади.

Народ - населення певної країни.

Народний суверенітет - повновладдя народу, здійснення ним своєї невід'ємної та неподільної влади самостійно й незалежно від будь-яких інших соціальних сил.

Народність - спільність людей, які проживають на одній території, поєднані спільною мовою, особливостями психічного складу, культури і способу життя та іншими загальними цінностями, що закріплені у звичаях, традиціях та інших соціальних нормах.

Населення - сукупність людей, що проживають на певній території, здійснюють свою життєдіяльність у межах адміністративної чи політичної одиниці.

Національна безпека - стан захищеності життєво важливих інтересів особи, держави й суспільства від наявних і можливих загроз у всіх сферах суспільних відносин.

Національний суверенітет - повновладдя нації у вирішенні всіх питань свого національного життя аж до реальної можливості створення самостійної національної держави.

Нація - спільність людей, які проживають на одній території, зв'язані загальними економічними відносинами, спільною мовою, культурою, одним законодавством, національними інтересами, митними кордонами та іншими ознаками.

Необмежена (абсолютна) монархія - монархія, в якій влада монарха ніким і нічим не обмежується, тобто в країні немає ні органів, ні законів, що могли б певною мірою змінити чи знехтувати волю монарха.

Норма права - формально визначене, сформульоване чи санкціоноване державою загальнообов'язкове правило поведінки загального характеру, реалізація якого забезпечується державним примусом.

Нормативно-правовий акт - офіційний письмовий документ компетентного державного органу, в якому закріплюються правила поведінки загального характеру, що забезпечуються державним примусом.

Обов'язок (юридичний) - передбачені правом міра й вид необхідної поведінки суб'єкта.

Особа - людина як суб'єкт, що має індивідуальні інтелектуальні та інші ознаки й усвідомлює себе членом спільності таких же суб'єктів.

Парламентарна (конституційна) монархія - монархія, в якій влада монарха в усіх сферах здійснення державної влади суттєво обмежується; йому надаються лише формальний статус глави держави й виключно представницькі повноваження.

Пасивне виборче право - право громадян бути обраними до складу виборних органів державної влади та місцевого самоврядування.

Підзаконний акт - акт компетентного державного органу, що видається на підставі й на виконання законів.

Поділ влади - модель побудови державного апарату, згідно з якою влада в державі має поділятися між законодавчими, виконавчими та судовими органами. При цьому кожна з влад повинна бути незалежною від інших і водночас їм підконтрольною, що має на меті виключення можливості концентрації влади в руках одного органу.

Право - система загальнообов'язкових правил поведінки, що встановлені чи санкціоновані державою і забезпечуються її примусом.

Правова держава - держава, в якій панує право, де діяльність усіх її органів і посадових осіб здійснюється на основі та в межах, визначених правом, де не тільки особа відповідальна за свої дії перед державою, а й держава несе реальну відповідальність перед особою за результати своєї діяльності.

Правова поведінка - передбачена нормами права соціальне значуща поведінка індивідуальних чи колективних суб'єктів, що контролюється їхніми свідомістю і волею.

Правовий статус особи - сукупність закріплених у законодавстві прав, свобод, обов'язків громадян і гарантій їх здійснення.

Правовідносини - специфічні суспільні відносини, учасники яких виступають як носії прав та обов'язків, установлених нормами права.

Правоздатність - передбачена нормами права здатність суб'єкта мати суб'єктивні права та юридичні обов'язки.

Правомірна поведінка - суспільне необхідна, бажана й допустима, під кутом зору інтересів громадянського суспільства, поведінка індивідуальних і колективних суб'єктів, що полягає у здійсненні норм права, гарантується та охороняється державою.

Правосуб'єктність - здатність бути суб'єктом права (учасником правовідносин).

Представницька демократія - сукупність форм організації державної влади, за якої певні важливі рішення щодо управління справами суспільства й держави виносяться виборними установами (парламентами, муніципалітетами тощо).

Президентська республіка - республіка, в якій повноваження глави держави, а в деяких випадках і глави уряду, належать президентові, який обирається непарламентським способом (громадянами держави) і формує уряд,

що не несе відповідальності перед парламентом.

Республіка - форма державного правління, за якої вищі державні органи обираються населенням або формуються загальнонаціональним представницьким органом влади.

Референдум - голосування населення всієї держави (загальнодержавний референдум) або його певної частини (місцевий референдум) із метою вирішення найважливіших питань суспільного життя.

Система права - внутрішня організація права, що полягає в єдності й погодженості правових приписів певної держави.

Соціальна держава - держава, зорієнтована на здійснення широкої та ефективної соціальної політики, яка має втілюватись у реальності прав людини й громадянина, в існування доступних та ефективних систем освіти, охорони здоров'я, соціального забезпечення, у підтримку малозабезпечених прошарків населення тощо.

Соціальні норми - правила, які регулюють поведінку людей у суспільстві.

Суб'єктивне право (право громадянина) - передбачена певною нормою права можливість суб'єкта поводитися певним чином.

Суспільна влада - управління справами первинної спільності (роду, фратрії, племені), що здійснювалося всіма дорослими членами на загальних зборах, радах старійшин. Повсякденне керівництво покладалося на старійшин, військових вождів, ведучих на полюванні.

Суспільний порядок - порядок у суспільстві, який відповідає вимогам усього комплексу соціальних норм.

Суспільство - форма життєдіяльності людей, що склалась історично й відокремилась від навколишньої природи.

Унітарна держава - єдина централізована держава, що не має у своєму складі державних утворень і територія якої поділяється на адміністративно-територіальні одиниці (області, райони, провінції тощо).

Федерація - держава, до складу якої входять кілька державних утворень (суб'єктів федерації).

Форма держави - комплексне поняття, яке характеризує державу щодо форми правління, форми державного устрою та державного режиму.

Форма державного правління - порядок організації вищих державних органів, що визначає їхню структуру, компетенцію та взаємодію.

Форма державного устрою - порядок територіального поділу держави, взаємовідносин її складників між собою й державою в цілому та відповідної організації державних органів.

Функції держави - основні напрями діяльності держави, в яких втілюються її сутність і соціальне призначення.

Юридичні (спеціальні) гарантії - правові засоби (юридичні норми та інститути), покликані забезпечувати реальність прав та обов'язків особи.

Юридичні факти - конкретні життєві обставини, з якими норми права пов'язують настання юридичних наслідків у вигляді виникнення, зміни чи припинення правових відносин.

Рекомендована література

Основна

1. Веніславський Ф. В. Конституційне право України в схемах і таблицях: навч. посіб. для студ. юрид. вузів та фак-в.– Харків: Право, 2014. – 376 с.
2. Конституційне право України: посіб. для підгот. до іспитів. –Харків: Право, 2017. –369 с.
3. Конституційне право України: посіб. для підгот. до іспитів / Ю.Г. Барабаш, Т.М. Слінько, Л.І. Летнянчин та ін. –Харків: Право, 2016. –345 с.
4. Конституційне право України: посіб. для підготовки до іспитів / Ю.Г. Барабаш, Л.К. Байрачна, І.І. Дахова та ін. – Харків: Право, 2015. –328 с.
5. Конституційне право України: підручник /Л.М. Алмаші, М.М. Алмаші, А.В. Белюга та ін.; вид. 9, перероб. та доп.– Ужгород, Видавничий дім «Гельветика», 2018.– 462 с.

Додаткова

1. Нестерович В.Ф. Практикум з Конституційного права України. – Київ: Ліра-К, 2018. –639 с.
2. Нестерович В.Ф. Виборче право України: підручник. – Київ: Ліра-К, 2017. –503 с.
3. Федоренко В.Л. Конституційне право України: підручник. – Київ: Ліра-К, 2016. –615 с.
4. Шаповал В.М. Конституційне право зарубіжних країни: академічний курс. – Київ: Юрінком Інтер, 2018. – 461 с.

Інформаційні ресурси

1. <http://portal.rada.gov.ua> - Офіційний веб-сайт Верховної Ради України.
2. <http://kmu.gov.ua> - Офіційний веб-сайт Кабінету Міністрів України.
3. <http://ccu.gov.ua> - Офіційний веб-сайт Конституційного Суду України.
4. <http://president.gov.ua> - Офіційний веб-сайт Президента України.
5. <http://www.nau.ua> - Інформаційно-пошукова правова система «Нормативні акти України (НАУ)».